

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

20 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Telusiewicz

SSN Kamil Zaradkiewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 20 sierpnia 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Bank S.A. w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 31 maja 2022 r., I ACa 942/21,
w sprawie z powództwa M.G. i I.G.

przeciwko Bank S.A. w W.

o zapłatę,

1. oddała skargę kasacyjną;

2. zasądza od Bank S.A. w W. na rzecz M.G. i I.G. po 2700 (dwa tysiące siedemset) zł kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego wyroku Bank S.A. w W.

Piotr Telusiewicz

Dariusz Pawłyszcz

Kamil Zaradkiewicz

(G.G.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 20 października 2021 r., I C 1835/20, Sąd Okręgowy w Szczecinie zasądził od pozwanego banku na rzecz każdego z powodowych kredytobiorców po 254 962,34 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 4 listopada 2020 r.

Wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalił apelację Banku.

Sąd drugiej instancji przyjął za własne ustalenia Sądu Okręgowego (art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c.) i ustalił, że 28 października 2008 r. kredytobiorcy zawarli umowę kredytu na cele mieszkaniowe w wysokości 359 000 zł, denominowanego (waloryzowanego) w CHF, na okres 168 miesięcy. Suma kredytu wyrażona w CHF miała zostać przeliczona na złote według kursu kupna dewiz zgodnie z tabelą obowiązującą w banku w dniu wykorzystania kredytu lub jego transzy. Oprocentowanie kredytu było zmienne. Spłata rat kredytu miała być dokonywana w złotych, po uprzednim przeliczeniu rat wyrażonych w CHF według kursu sprzedaży dewiz dla CHF, zgodnie z tabelą obowiązującą w banku w dniu spłaty danej raty.

W okresie od 3 stycznia 2011 r. do 3 października 2017 r. kredytobiorcy dokonali na rzecz banku wpłat w wysokości 509 924,68 zł. W 2018 r. orzeczono rozwiązanie przez rozwód związku małżeńskiego kredytobiorców.

Sąd Apelacyjny podzielił też co do zasady ocenę prawną Sądu Okręgowego, prowadzącą do przyjęcia - w oparciu o art. 385¹ § 1 i 2 k.c. i art. 58 § 1 k.c. – nieważności umowy z uwagi na bezskuteczność abuzywnych klauzul waloryzacyjnych zawartych w umowie oraz braku możliwości wypełnienia luk w umowie powstałych po ich eliminacji. Sąd odwoławczy, powołując się na wyroki Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21 i z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21, uznał za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy określające zasady przeliczenia wypłaconego kredytu na złote i spłacanych rat na CHF, pozwalające bankowi swobodnie kształtować kurs waluty obcej. Przy tym postanowienia te wprawdzie określają główne świadczenia stron, lecz nie zostały

sformułowane w sposób jednoznaczny, ponieważ umowa nie zawierała mechanizmu kształtowania kursu CHF przez bank.

Ze względu na brak kursu koniecznego do stosowania indeksacji, wszystkie postanowienia umowy dotyczące indeksacji są nieważne. Umowa nie może nadal obowiązywać bez kwestionowanych warunków, ponieważ ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy. Kredytobiorcy przed orzeczeniem rozwodu uiszcili na rzecz banku 509 924,68 zł, umowa stron jest nieważna, więc bank jest zobowiązany do zwrotu wszystkich wpłat kredytobiorców w wysokości po 254 962,34 zł dla każdego z nich.

Pozwany bank zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną i zarzucił naruszenie prawa materialnego:

1. art. 385¹ § 2 w zw. z § 1 k.c. przez przyjęcie, że pojęcie „postanowienia umowy zawieranej z konsumentem” oznacza całą jednostkę redakcyjną umowy, a nie wyrażoną w tych jednostkach, dającą się wyodrębnić, normę prawną regulującą zachowania stron stosunku prawnego;

2. art. 385¹ § 2 w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 358 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. XLIX przepisów wprowadzających Kodeks cywilny oraz art. 41 pr.weksl. przez niezastosowanie do kursu średniego NBP, co byłoby uzasadnione zarówno intencją stron, charakterem umowy, a także treścią tych przepisów;

3. art. 385¹ § 1 i 2 k.c. i art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich przez przyjęcie, że związanie stron umową kredytu w pozostałym zakresie, po wyeliminowaniu z jej treści postanowień niedozwolonych, nie jest możliwe;

4. art. 385¹ § 2 w zw. z § 1 k.c. przez przyjęcie, że klauzula kursowa, określająca główne świadczenia stron, nie wiąże kredytobiorców jako że nie została sformułowana w sposób jednoznaczny, ze względu na to, że kredytobiorcy w chwili zawierania umowy kredytu nie mogli oszacować wysokości swojego świadczenia w przyszłości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skargi kasacyjnej nie są zasadne.

W umowie kredytu indeksowanego do waluty obcej kurs przeliczenia spłaty dokonanej w złotych na wyrażoną w walucie obcej wysokość raty kredytu bezpośrednio wpływa na wysokość spłaty w złotych, czyli określa świadczenie główne kredytobiorcy.

Postanowienia umowy określające świadczenia główne podlegają ocenie na podstawie art. 385¹ § 1 k.c. tylko pod warunkiem, że nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Teza Sądu drugiej instancji, że wymóg jednoznaczności sformułowania nie ogranicza się do samego brzmienia postanowienia umowy, lecz wymaga przedstawienia transparentnego mechanizmu kształtowania kursu CHF przez bank, nie jest przedmiotem żadnego z zarzutów kasacyjnych. Skarżący uczynił tę tezę przedmiotem kilku zagadnień prawnych przedstawionych na uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, lecz w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych wspominał tylko, że mechanizm ustalania kursu jest skomplikowany i wykonuje go wyspecjalizowana jednostka banku.

Kolejnym warunkiem zastosowania art. 385¹ § 1 k.c. jest brak indywidualnego uzgodnienia spornych postanowień umowy. Przyjęcie tej przesłanki przez Sąd odwoławczy także nie jest przedmiotem podstaw kasacyjnych.

Kurs walut obcych, ogłaszany przez bank na podstawie art. 111 ust. 1 pkt 4 pr.bank., wiąże klientów banku przy dokonywaniu z bankiem czynności prawnych w okresie od ogłoszenia kursu do ogłoszenia nowego kursu. Istotne jest tu jednak to, iż nie można umową zbindować konsumenta kursami, które dopiero zostaną ogłoszone, a orzecznictwo jednolicie uznaje takie zbindowanie przyszłym kursem za niedozwolone. Sąd Apelacyjny bezpodstawnie jako argument za niedozwolonym charakterem klauzuli kursowej powołał nienależyte pouczenie kredytobiorcy o skali ryzyka kursowego, lecz był to argument powołany w drugiej kolejności. Sąd przede wszystkim wywiódł abuzywność z możliwości jednostronnego kształtowania wysokości zobowiązania kredytobiorcy przez bank.

Skoro klauzula kursowa zawarta w umowie kredytu indeksowanego nie wiąże, to do umowy tej stosuje się uchwała pełnego składu Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, która do rangi zasady prawnej podniosła tezy:

1) w razie uznania, iż postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów;

2) w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Powyższe tezy, wiążąc w niniejszej sprawie (art. 88 u.s.n.), uniemożliwiają uznanie umowy stron za ważną w jakimkolwiek zakresie i czynią bezprzedmiotową ocenę zasadności zarzutów skargi zmierzających do podważenia tezy o nieważności umowy kredytu w całości. Sąd Najwyższy zobowiązany jest do uznania tezy zaskarżonego wyroku o nieważności umowy za odpowiadającą prawu, gdyż do nieważności umowy kredytu indeksowanego w świetle uchwały z 25 kwietnia 2024 r. wystarcza abuzywność klauzuli przeliczeniowej.

Dlatego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną pozwanego banku.

Na podstawie art. 98 § 1 i 1¹ k.p.c. i 99 k.p.c. powodom przysługuje od skarżącego zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wysokości stawki minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Min. Sprawiedl. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Piotr Telusiewicz

Dariusz Pawłyszcz

Kamil Zaradkiewicz

(G.G.)

[SOP]